

ניסן התשמ"ז

בס"ד

כהן ונביא

פרשת שמיני (ע"פ שיעורו של הרב קצין)

א. "נתכפר לנו עון העגל".

התורה מתארת את אשר מתרחש ביום הגדול של חנוכת המשכן, בראש חודש ניסן:

1. ויקרא פרק ט'

- (א) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל:
- (ב) ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני יהוה:
- (ג) ואיל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה:
- (ד) ושור ואיל לשלמים לזבח לפני יהוה ומנחה בלולה בשמן כי היום יהנה נראה אליכם:
- (ה) ויקחו את אשר צנה משה אל פני אהל מועד ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני יהוה:
- (ו) ויאמר משה זה הדבר אשר צנה יהוה תעשו ויבא אליכם כבוד יהוה:

עיון מדוקדק ילמד אותנו שמתחת לפני השטח מקנן חשש כבד, שהוסר באותו היום.

משה קורא לאהרן, לבניו ולזקני ישראל.

הקריאה לאהרן ובניו מובנת. הלא הם העומדים לשרת בקודש ככוהנים. אולם הקריאה לזקנים אינה מובנת. לשם מה היה צורך לקרוא להם?

רש"י לימד אותנו את משמעותה של הקריאה:

2. רש"י על פסוק א'

ולזקני ישראל - להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס: קיים היה חשש, שיאמרו שאהרן נטל לעצמו את משרת הכהן הגדול. לשם כך הוזמנו גם זקני ישראל על מנת להודיע, במעמד החשוב הזה, כי על פי הדבור הוא נכנס.

מדוע שיחשבו שאהרן נטל את המשרה לעצמו ולא נתמנה לכך על פי הדיבור?!

אפשר שקשור הדבר לקרבן שמצטווה אהרן להקריב. הקרבן הראשון הוא עגל: "קח לך עגל בן בקר לחטאת".

לא מקרה הוא שזהו הקרבן הראשון. כך הסביר רש"י:

3. רש"י על פסוק ג'

קח לך עגל - להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

קרבן זה מודיע קבל עם ועולם שאהרן כשיר הוא לתפקיד. על אף שאפשר היה לחשוב שחטא העגל מעכב בעדו מלכהן בתפקיד, מחל לו הקב"ה על חטא העגל.

משה מצווה את אהרן: "ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים וכו'" אהרן הוא זה יצווה, למרות שעל פי רוב, משה הוא המצווה את ישראל.

והסיבה לכך :

4. רמב"ן פסוק ג'

וטעם ואל בני ישראל תדבר לאמר - שיאמר להם אהרן כן, כי רצה שיהיה אהרן המצווה בשם ה' והוא המקריב הקרבנות, לגדלו בעיני העם.

משה טורח לגדל את אהרן ולנשאו, דווקא על רקע המחשבה הזו, שאין אהרן ראוי לתפקידו בגלל חלקו בחטא העגל.

גם אהרן עצמו התלבט אם ראוי הוא לקרב אל הכהונה.
כך הסביר רש"י את קריאתו של משה אל אהרן:

5. ויקרא פרק ט'

(ז) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ונעשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם ונעשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה יהוה:

6. רש"י פסוק ז'

קרב אל המזבח - שהיה אהרן בוש וירא לגשת. אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת:

אהרון ובניו מקריבים את כל הקרבנות, כמו שאמר להם משה, אך השכינה עדיין אינה יורדת....

7. ויקרא פרק ט'

(ח) ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו:

(ט) ויקרבו בני אהרן את הדם אליו ויטבלו אצבעו בדם ויתנו על קרנות המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח:

(יב) וישחט את העלה וימצאו בני אהרן אליו את הדם ויזרקוהו על המזבח סביב:

(יג) ואת העלה המציאו אליו לנתחיה ואת הראש ויקטר על המזבח:

(טו) ויקרב את קרבן העם ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו ויחטאהו כראשון:

(טז) ויקרב את העלה ויעשה כמשפט:

(יז) ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ויקטר על המזבח מלבד עלת הבקר:

(יח) וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם וימצאו בני אהרן את הדם אליו ויזרקוהו על המזבח סביב:

(כא) ואת החזות ואת שוק הימין הנני יהוה כאשר צוה משה:

כשרואה אהרון שהקרבנות לא הספיקו.... הוא מברך את העם בברכת הכהנים מעל המזבח...ועדיין לא יורדת האש..

(כב) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים:

גם לאחר ההקרבה אהרן עדיין חושש:

8. רש"י פסוק כ"ג

כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי, שנכנסתי ונתביישתי. מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל:

זוהי סיבת כניסתם של משה ואהרן אל אהל מועד, לאחר ההקרבה:

9. ויקרא פרק ט'

(כג) ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד יהוה אל כל העם:

(כד) ונתצא אש מלפני יהוה ונתאכל על המזבח את העלה ואת החלבים וירא כל העם ויראו ויפלו על פניהם:

גם העם חשש שמא חטא העגל מעכב מהשראת השכינה.

10. רש"י פסוק כ"ג

דבר אחר ויצאו ויברכו את העם - אמרו ויהי נועם ה' אלהינו עלינו (תהלים צ ז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם.

לפי שכל שבעת ימי המלואים, שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל. לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (פסוק ו), אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שע"י קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו:

השמחה של ירידת אש מן השמים והשמחה על השראת השכינה, מקפלת בתוכה גם את השמחה על כך שנמחה עוון העגל והידיעה שאהרן הוא זה שנבחר, שעל ידו תשרה השכינה בישראל.

ב. "לא שלך היא אלא של אהרן אחיך"

אולם בפרשה זו למדנו לא רק מי ראוי לכהונה, כי אם גם מי אינו ראוי:

11. ויקרא רבה (וילנא) פרשה יא

ר' חלבו אמר כל ז' ימי המילואים היה משמש בכהונה גדולה וכסבור שלו היא, בז' אמר לו לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא הה"ד ויהי ביום השמיני.

משה, ששימש בכהונה גדולה כל שבעת ימי מילואים. וסבור היה שהוא יהיה הכהן הגדול, מתבשר שלא יזכה במשרה הרמה, ואהרן הוא שישמש בתפקיד, למרות שבמדרש שם מצאנו דעה שמשה כן שימש בכהונה הגדולה כל ימיו:

"ר' יודן בשם רבי יוסי בר יהודה ור' ברכיה בשם ר' יהושע בן קרחה כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונה גדולה הה"ד (תהלים צט) משה ואהרן בכהניו".

מהי הסיבה לכך שמשה אינו זוכה בתפקיד? גם זאת מצאנו במדרש:

"ר' תנחום בשם ר' יודן תני כל שבעת ימי המילואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה על ידו הה"ד (ויקרא ט) וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם (השמחה הגדולה נבעה מכך שבכל שבעת ימי המילואים לא שרתה השכינה),

אמר רב שמואל בר נחמן כל שבעת ימי הסנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים הה"ד (שמות ד) גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך הרי ששה ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח.

אמר לו הקב"ה משה את אומר שלח נא ביד תשלח חייך שאני צורכה לך בכנפיך אימתי פרע לו רבי ברכיה אמר ר' לוי ור' חלבו, ר' לוי אמר כל ז' ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לא"י ובשביעי אמר לו (דברים ג) כי לא תעבור את הירדן הזה".

השורש לאי זכייתו של משה בכהונה נעוצה בסירובו לצו ה' לילך בשליחות אל פרעה:

12. שמות פרק ד'

(ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלֹשׁ גַּם מֵאִזְ דִּבַּרְתָּ אֶל עַבְדְּךָ כִּי כָבֵד פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנֹכִי:

(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי יָשׁוּם אֵלָם אוּ חֲרָשׁ אוּ פֶקַח אוּ עֹר הֲלֹא אֲנֹכִי יְהוָה:

(יב) וְעַתָּה לָךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֶשֶׁר תִּדְבָּר:

(יג) וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח נָא בְיָד תִּשְׁלַח:

משה מבקש מהקב"ה להטיל את השליחות על אהרן אחיו:

13. רש"י שמות פרק ד' פסוק יג'

ביד תשלח - ביד מי שאתה רגיל לשלוח, והוא אהרן.

חושש הוא משה שקבלת השליחות תפגע באהרן:

14. מדרש רבה שמות פרשה ג' פסקה ט"ז

כמכבד לאהרן שהיה משה אומר עד שלא עמדתי היה אהרן אחי מתנבא להם במצרים פ' שנה, הוא שכתב (יחזקאל כ) ואודע להם בארץ מצרים,

ומנין שאהרן היה מתנבא? שכן הוא אומר (שמואל א ב) ויבא איש האלהים אל עלי ויאמר אליו כה אמר ה' הנגלה נגליתני אל בית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה ובחור אותו מכל שבטי ישראל לי לכהן,

אמר משה עכשיו אכנס בתחומי של אחי ויהיה מיצר, שבביל כך לא היה מבקש לילך, מיד ויחר אף ה' במשה.

...כאן כבר רואים את הקשר בין נבואה לכהונה....

אולם למרות זאת, תגובת הקב"ה כועסת:

15. שמות פרק ד'

(יד) ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבו: (טו) ודברת אליו ושמית את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשון: (טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: (יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות:

חרון האף הזה נתפרש על ידי חז"ל כחרון שהותר רושם. שהלא כלל למד אותנו ר' יהשע בן קרח:

16. רש"י על פסוק י"ד

(יד) ויחר אף - (זבחים קב) ר' יהושע בן קרח אומר כל חרון אף שבתורה נא' בו רושם וזה לא נאמר בו רושם ולא מצינו שבא עונש ע"י אותו חרון. אמר לו רבי יוסי אף בזו נאמר בו רושם. הלא אהרן אחיך הלוי שהי' עתיד להיות לוי ולא כהן והכהונה הייתי אומר לצאת ממך מעתה לא יהי' כן אלא הוא יהי' כהן ואתה הלוי שנאמר (דברי הימים כג) ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבת הלוי:

משה אמור היה להיות הכהן. אהרן אחיו אמור היה להיות הלוי. כלשון הכתוב: "הלא אהרן אחיך הלוי" סירובו של משה היפך את התפקידים: אהרן יהיה כהן ומשה יהיה לוי.

ג. עבודה זרה

השוואה בין שני האחים, מעשיהם ותוצאות מעשיהם מעוררים תמיהה גדולה. גם לאהרן וגם למשה ישנו דבר המעכב אותם לכהונה, כך למדונו חז"ל. לאהרן – שותפותו בחטא העגל. ולמשה – אמירתו: "שלח נא ביד תשלח" לאהרן זועקת כל פרשת חנוכת המשכן: נתכפר לך חטא העגל. ואלו למשה, לא נתכפר על סירובו לילך, ואמירתו "שלח נא ביד תשלח".

והנה לכאורה נדמה בעינינו חטא העגל כדבר חמור הרבה יותר, שותפות במעשה שיש בו עבודה זרה. ר' תנחום בר חנילאי בגמרא במסכת סנהדרין מלמדנו שאל לנו לברך את פועלו של אהרן בחטא העגל:

17. סנהדרין דף ז' א'

דאמר רבי תנחום בר חנילאי: לא נאמר מקרא זה ("ובוצע ברך נאף ה'") אלא כנגד מעשה העגל (אלא כנגד מעשה העגל - שעשה אהרן פשרה בינו לבין עצמו, והורה היתר לעצמו לעשות להם את העגל. – רש"י שם) שנאמר + שמות ל"ב + וירא אהרן ויבן מזבח לפניו, מה ראה? אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: ראה חור שזבוח לפניו, אמר: אי לא שמענא להו - השתא עבדו לי כדעבדו בחור, ומיקיים בי + איכה ב' + אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, ולא הויא להו תקנתא לעולם. מוטב דליעבדו לעגל, אפשר הויא להו תקנתא בתשובה.

על אף שכוונתו של אהרן רצויה, כדי שיהיה מי שיחזיר אותם בתשובה. מסקנתו ש"מוטב ליעבדו לעגל" אינה רצויה ואין לברך עליה.

על אף כל זאת, נמחל לו לאהרן חטאו זה.

לעומת זאת על סירובו של משה אין מחילה, והוא אינו נמצא ראוי לשמש בכהונה גדולה.

והדבר מצריך הבהרה. האמנם סירובו של משה חמור יותר משותפות בחטא העגל!?

יתר על כן, הרמב"ם פקח את עינינו בהבנת מטבע הלשון "ויחר":

18. רמב"ם מורה הנבוכים חלק ראשון פרק לו.

דע שאתה כשתסתכל בכל התורה ובכל ספרי הנביאים, לא תמצא לשון חרון אף, ולא לשון כעס, ולא לשון קנאה, אלא בעבודה זרה לבד, ולא תמצא שיקרא אויב ה', או צר, או שונא, אלא על עבודה (זרה) לבד.

והנה, הפסוק שלנו מקשה על כך. הלא אצלנו מופיע הביטוי "ויחר אף ה'" ואין מדובר בעבודה זרה כלל ועיקר?!
האברבנאל הביא מי שישב את הקושי על הרמב"ם:

19. אברבנל

והפסוק הזה חולק עליו. וכבר אמרו אנשים שהיה חרון אף במשה על שסרב בשליחותו למנוע למדו את העם בידיעת האלוה ולהצילם ממה שנשתקעו באילי המצרים, ושלכן נחשב למשה כאילו עבד.

ואם כך, שוב אנו תמהים:
משה, שנמנע מלתקן את ישראל ולהוציאם ממ"ט שערי טומאה ב"שב ואל תעשה" נחשב לו כאילו עבד עבודה זרה, וחרון אף גורם לשלילת חלקו בכהונה.
ואילו אהרן שאמר: "מוטב דליעבדו לעגל" נמחל על חלקו וראוי הוא לתפקיד הכהן הגדול.

מה יכולים אנחנו ללמוד מהשוואה זו?!

שמה פשר הדבר כך הוא:
תפקידו של הכהן הוגדר על ידי הנביא מלאכי:

20. מלאכי פרק ב'

(א) ועתה אליכם המצנה הזאת הפהנים:
(ב) אם לא תשמעו ואם לא תשימו על לב לתת פבד לשמי אמר יהנה צבאות ושלחתי בכם את המאכה וארותי את ברכותיכם וגם ארותי כי אינכם שמים על לב:
(ד) וידעתם כי שלחתי אליכם את המצנה הזאת להיות בריתי את לוי אמר יהנה צבאות:
(ה) בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא:
(ו) תורת אמת היתה בפייה ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון:
(ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יהנה צבאות הוא:

תפקידו של הכהן ללמד את העם דעת ולהשיב מעון.

אהרן מנסה לפעול לתיקונם של ישראל. השיקול המנחה אותו הוא: "מוטב דליעבדו לעגל, אפשר הוא להו תקנתא בתשובה."
גם אם הדרך שנבחרה אינה ראויה ואין לברך עליה, ראוי הוא לתפקיד הכהן, להשיב רבים מעון.

לעומתו משה, האומר "שלח נא ביד תשלח" ונמנע מלעסוק בתקנתם של ישראל, שנשתקעו באילי מצרים, אינו זוכה לתפקיד הכהן הגדול.

ד. "הלב ששמח בגדולת אחיו ילבש אורים ותומים"

חז"ל מצאו במעמד הזה רושם נוסף.
על שמחתו של אהרן: "וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמה בלבו" אמרו חז"ל במדרש:

21. מדרש רבה שמות פרשה ג' פסקה י"ז
וראך ושמה בלבו, א"ר שמעון ב"ר יוסי הלב ששמח בגדולת אחיו ילבש אורים ותומים שנאמר (שמות כח) והיו על לב אהרן.

משה סירב לקבל עליו את השליחות מחשש שקבלתה תפגע באהרן.

אולם תגובתו של אהרן שונה בתכלית:

22. רש"י על שמות פרק ד' י"ד

וראך ושמה בלבו - לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה.
ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב:

בדברי חז"ל אלו התקשה האברבנאל:

23. אברבנל

והמאמר הזה צריך ביאור: **מדוע נתייחס הגמול הזה לאהרן על טוב לבו בנבואת משה רבנו ע"ה יותר מכל מידות טובות שהיו בו?!**
ואיך ייחסו חושן המשפט לשכר הזה, **כי הוא היה אחד משמונת בגדי כהן גדול וא"כ זכה אליו מפאת כהונתו ולא בשכר שמחת לבו?!**

א. מניין שהאורים והתומים הנם שכר טוב על שמחה זו, ולא על תכונה אחרת של אהרן?!
ב. הלא החושן אחד משמונת הבגדים הוא. ואם זכה אהרן לכך בזכות היותו כהן ולא בזכות השמחה?!

לצורך הבנת הדבר יש להבין את המקום והתפקיד של האורים ותומים.

תפקידם של האורים היה לחזות את העתידות:

24. במדבר פרק כ"ז

(כא) וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׁאֵל לֹא בַמִּשְׁפָּט הָאֲוִרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל פִּי יִצְאֹו וְעַל פִּי יִבְאֹו הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל הָעֵדָה:

כך הגדירו חז"ל את תוקף הידיעות הנרכשות לנו על ידי האורים והתומים:

25. מסכת יומא דף ע"ג עמוד ב'

...ואף על פי שגזירת נביא חוזרת, **גזירת אורים ותומים - אינה חוזרת**, שנאמר (במדבר כז) במשפט האורים. למה נקרא שמן אורים ותומים? **אורים - שמאירין** את דבריהן, **תמים - שמשלימין** את דבריהן.

האורים והתומים היו מונחים בתוככי חושן המשפט:

26. שמות פרק כ"ח

(ל) וְנָתַתְּ אֵל חוֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאֲוִרִים וְאֶת הַתְּמִימִים וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד:

ואולם לא חושן המשפט היה מגיד את העתידות כי אם האורים והתומים:

27. רמב"ן שמות כ"ח ל'

והנה משה לקח כתב האורים והתומים והניחם שם בחשן המשפט אחרי שהלביש את אהרן האפוד והחשן, כמו שאמר (ויקרא ח ז ח) ויתן עליו את האפוד ויחגור אותו בחשב האפוד, וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התומים, כי לאחר כן נתנם בין כפלי החשן:

והענין הוא, כי היו שמות קדושים, מכחם יאירו האותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל במשפטם - והמשל, כי כאשר שאלו מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם (שופטים א א) היה הכהן מכוין בשמות שהם האורים, והאירו לעיניו אותיות יהודה, ויו"ד מלוי, ועי"ן משמעון, ולמ"ד מלוי, וה"א מאברהם הכתוב שם על דעת רבותינו (יומא עג:). או שהאירה פעם אחרת לנגד עיניו ה"א מיהודה והנה כאשר האותיות מאירות אל עיני הכהן עדין לא ידע סדרן, כי מן האותיות אשר סדרו מהן יהודה יעלה היה אפשר להעשות מהם "הוי הד עליה", או "הי על יהודה", ותיבות אחרות רבות מאד, אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים "תומים", מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו, חוזר מיד ומכוון בשמות התומים ועודם האותיות מאירות לעיניו, ויבא בלבו שחבורם יהודה יעלה וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש, היא למטה מן הנבואה, ולמעלה מבת קול שמשמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים כמו שהזכירו רבותינו (שם כא:):

קביעה נוספת מלמד אותנו האברבנאל לגבי מקומם של האורים והתומים בבגדי הכהונה:

28. אברבנל

והאורים והתומים לא היו מכלל הבגדים שהרי בבית שני היה בו חושן ולא היו בו אורים ותומים. **ולכן תמצא שהאורים ותומים לא נזכרו בסדר פקודי במעשה הבגדים**... ולא אמר ויעש את האורים ותומים, לפי שלא היה זה ממעשה האומנים כלל אבל מרע"ה לבדו נצטווה בדבר, כמו שנאמר בפרשת ואתה תצוה: "ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים" וכל זה מורה שלא היו האורים והתומים מכלל בגדי הכהונה.

בפרשת פקודי כשמתוארת עשיית בגדי הכהונה על ידי האומנים, אנו מוצאים רשימה ארוכה של "עשיות":

29. פרשת פקודי

(ב) וַיַּעַשׂ אֶת הָאֶפֶד ...

(ו) וַיַּעַשׂוּ אֶת אֲבְנֵי הַשֵּׁהִם מִסִּבֹּת מִשְׁבָּצֹת זָהָב מִפְּתַחַת פְּתוּחֵי חוֹתָם עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

(ז) וַיִּשֶׂם אֹתָם עַל כְּתֹפֶת הָאֶפֶד אֲבְנֵי זָכָרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צָוָה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה :

(ח) וַיַּעַשׂ אֶת הַחֹשֶׁן מְעֻשָׂה חֹשֶׁב כְּמְעֻשֵׂה אֶפֶד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר :

(ט) רְבֹעַ הָיָה כְּפֹל עָשׂוּ אֶת הַחֹשֶׁן זָרֵת אָרְכוֹ וְזָרֵת רְחִבּוֹ כְּפֹל :

(י) וַיִּמְלְאוּ בוֹ אֲרָבָעָה טוּרֵי אֶבֶן ...

(יד) וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמוֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ לְשָׁנָיִם עֶשֶׂר שְׁבֻט :

(כב) וַיַּעַשׂ אֶת מַעִיל הָאֶפֶד ...

אולם אין אנו מוצאים : ויעש את אבני המילואים.

ה. "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא"

צירוף שתי העובדות האמורות יוצר את הנוסחה הבאה :

בגדי הכהונה מייצגים את היותו חלק ממעמד הכהונה.

האורים התומים אינם חלק מבגדי הכהונה. שכן הם מייצגים את הגדת העתידות שהיא התפקיד של הנבואה.

אלא שאם כך מקשה האברבנאל :

30. אברבנל

"למה זה זכה בהם אהרן הכהן כי כמו שהנביא במה שהוא נביא תיוחס אליו הגדת העתידות ולא עבודת

המקדש, כך הכהן במה שהוא כהן ראוייה אליו העבודה במקדש ולא הגדת העתידות?!"

אהרן הכהן מה טעם הוא זוכה ללבוש את האורים והתומים שהם מייצגי הנבואה?!

על כך משיב האברבנאל :

"לזה אמר ר' שמלאי שזכה אהרן לזה בזכות "וראך ושמה בלבו" ר"ל שלא נתקנא למרע"ה אחיו הקטון

ממנו בגדולת הנבואה. ולכן היה שכרו שזכה להגדת העתידות באורים ותומים."

לזכות זו של "בגד הנבואה" זכה אהרן בזכות שמחת לבו והיעדר הקנאה באחיו.

אהרן זכה להיות נביא וכהן גם יחד.

הלא כך הוא הפסוק ששמה הגמרא בפיו של אהרן, המשתף פעולה עם בוני העגל מחשש שיהרגוהו: (מקור 15)

אם יקרה במקדש ה' פהן ונביא

אהרן - כהן ונביא היה (רש"י בגמרא בסנהדרין)

שהיה משה אומר עד שלא עמדתי היה אהרן אחי מתנבא להם במצרים פ' שנה.....

משה חושש שהתמנותו לנביא ושליח לפרעה תפגע באהרן.

אולם אהרן לא כן: "וראך ושמה בלבו". אין הוא חושש שמה יהפוך לנביא.

בזכותה של שמחה זו ממשיך אהרן לשמש לא רק ככהן אלא גם כנביא. והאורים והתומים מונחים על לבו.

ראה זה פלא. באותו המעמד עצמו, זוכה אהרן להמשך כתר הנבואה בנוסף לכתר הכהונה.

ונבואה זו מתממשת על ידי האורים והתומים.

ואלו משה רבנו עצמו מאבד באותו מעמד (באמירת "שלח נא...") את מעמדו ככהן גדול, ונותר בתואר נביא בלבד :

31. דברים ל"ד

ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים.